

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 27. prosince 2024

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

POMOC, HOKEJ A PIVO SPOJUJÍ, POLITIKA ROZDĚLUJE. ROK 2025 OČEKÁVAJÍ ČEŠI VĚTŠINOU STEJNÝ, JAKO BYL TEN LETOŠNÍ

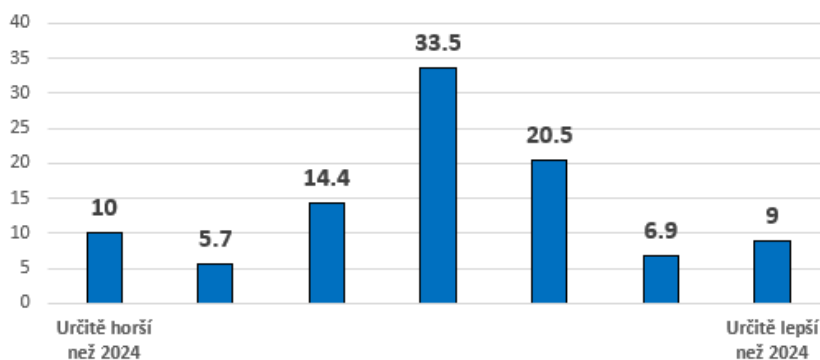
Nadcházející rok bude stejný anebo o trochu lepší než rok 2024, myslí si respondenti průzkumu Psychologického ústavu AV ČR. Ten se ve spolupráci s agenturou Median ptal téměř 1000 lidí nejen na příští rok, ale také na to, co podle nich občany ČR spojuje a rozděluje.

S novým rokem se pojí mnohá očekávání a tým z Psychologického ústavu AV ČR zajímalo, jak do budoucna hledí Češi. Položil proto začátkem prosince národnímu vzorku 998 respondentů prostřednictvím agentury Median několik otázek.

Očekávání do roku 2025 i český optimismus

Na dotaz, jaký čekají příští rok, odpovídali respondenti poměrně vyrovnaně. Třetina má za to, že příští rok bude stejný jako ten minulý (33,5 %), o něco více než třetina se kloní k většinou jen opatrnému optimismu (36,4 %) a 30,1 % lidí je spíše pesimistických (Graf 1).

Graf 1. Jaký čekáte, že bude příští rok 2025
ve srovnání s rokem 2024? (%)

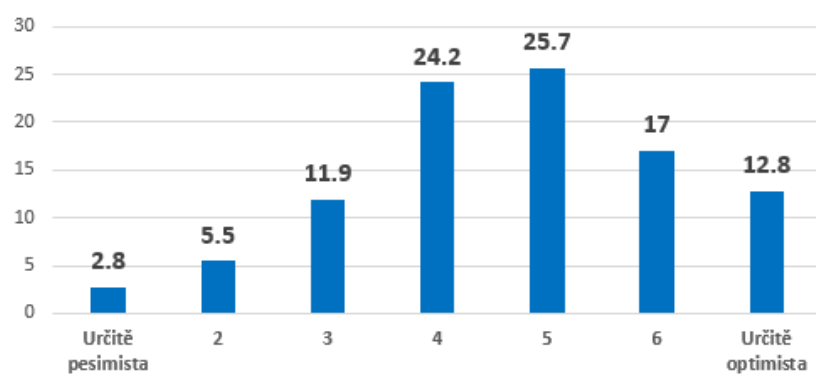

Kontakt pro média:

Eliška Zvolánková
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Očekávání do nového roku jsou opatrnější, než odpovídá obecné nátuře Čechů. Ti si totiž jinak připisují spíše mírně optimistickou povahu (Graf 2).

Graf 2. Býváte Vy osobně spíše životní pesimista nebo optimista? (%)

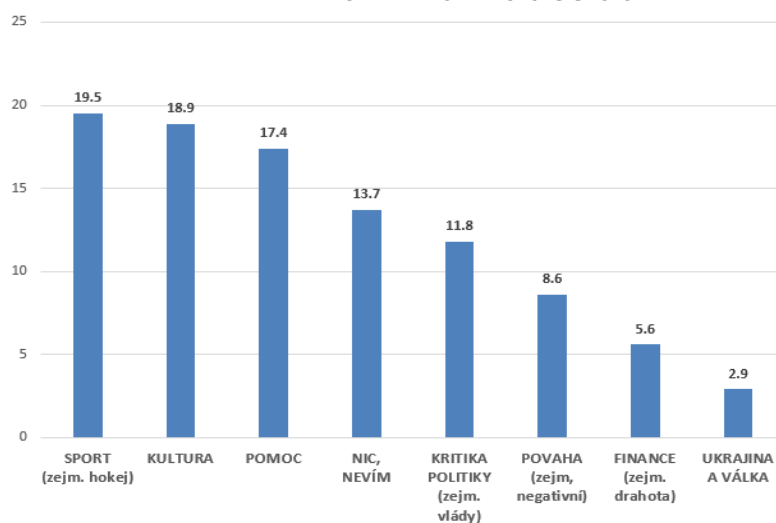
„My Češi se často mračíme a ve společnosti se občas vznáší ‚blbá nálada‘. Ale náš průzkum ukazuje, že občané ČR mají spíše sklon k optimismu. Naši respondenti se nejčastěji hodnotili jako mírní optimisté. V očekávání roku 2025 ale byli rezervovanější,“ říká Martina Klicperová z Psychologického ústavu AV ČR, hlavní autorka průzkumu.

Pomoc, hokej a pivo spojují

Autory studie také zajímalo, co českou společnost v očích respondentů spojuje. Aby dali dotázaným maximální svobodu v odpovědích, byla otázka pokládána jako otevřená, tj. lidé odpovídali vlastními slovy. Otázka zněla: *Je něco, co občany naší republiky dlouhodobě spojuje? Co to je?*

Úkolem bylo vepsat alespoň jednu odpověď. Tyto odpovědi byly dodatečně roztrženy. Početně nad ostatní vystupovala trojice kategorií (viz Graf 3 a Tabulka 1): **sport** (na prvním místě se jednoznačně umístil hokej – tuto odpověď vepsalo skoro 11 % dotázaných), dále **kultura** (nejčastěji národní dějiny a tradice, pivo, zmíněn ale byl i film Pelíšky nebo Karel Gott) a konečně **pomoc** (solidarita, charita, dobročinnost) a spolu s ní katastrofy, povodně a krize. V této souvislosti většina respondentů (na 55,5 %) v závěru dotazníku uvedla, že letos na charitu sami přispěli, asi třetina dokonce opakovaně a dalších 12 % o tom alespoň uvažovalo.

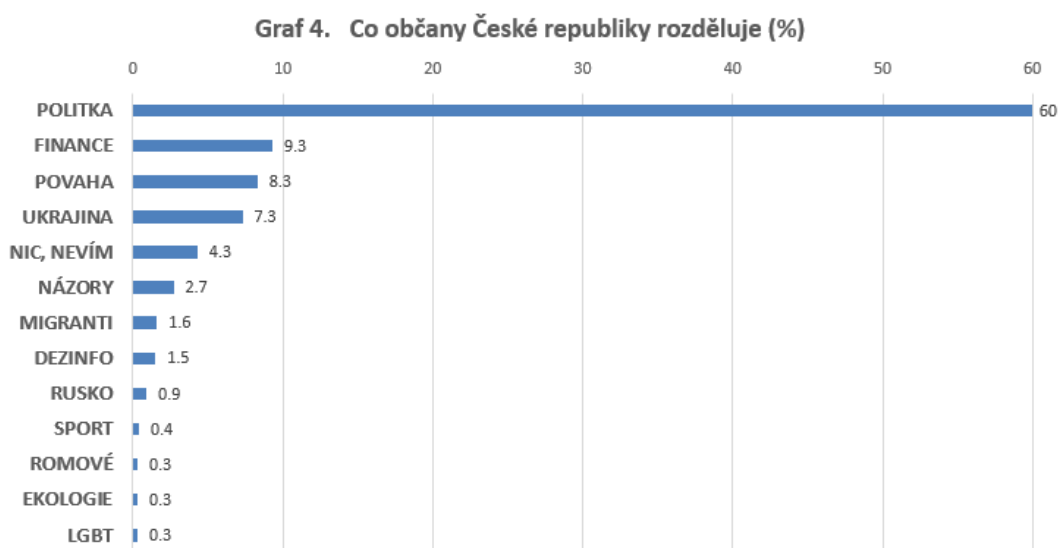
Graf 3. Co občany České republiky spojuje (%)

„Zajímavá je i další kategorie, **národní povaha**. 10,5 % respondentů do dotazníku vepsalo nějaký povahový rys, který podle nich spojuje české občany. Náš průzkum potvrzuje předchozí zjištění, že Češi jsou značně sebekritičtí. Z více než stovky odpovědí, které se týkaly typické české povahy, jednoznačně převažují negativní soudy, na prvním místě především široká kategorie popisující věčnou nespokojenost Čechů, přímo „zálibu ve stěžování na všechno a na všechny“. Podstatně méně často, ale opakovaně byly zmiňovány závistivost a nenávisť, strach a švejkování. Z pozitivních vlastností se nejčastěji objevil smysl pro humor – včetně černého humoru, dále optimismus a šikovnost či vynalézavost, zlaté české ručičky,“ doplňuje Martina Klicperová.

Politika rozděluje

Na doplňující otázku, zda občany České republiky něco *rozděluje* a co by to bylo, se respondentům odpovídalo snadněji než na otázku předcházející. Výsledky ilustruje Graf 4 a Tabulka 2.

V odpovědích navíc panovala značná shoda: jasná většina (60 %) označila za hlavní rozdělující faktor politiku a politiky. Přitom 43,9 % mluvilo o politice a politicích obecně, 10 % si adresně stěžovalo na vládu a necelá 4 % na opozici. Až daleko za politikou, o řád níže, se objevují další štěpící témata: **finance** (zvláště drahota a majetkové rozdíly mezi chudými a bohatými); **národní povaha** (zde se na prvním místě ocitla závist, za ní rasismus/diskriminace a hloupost) a také **Ukrajina** (válka na Ukrajině, vojenská pomoc Ukrajině, uprchlíci apod.).

„Téma Ukrajiny je pravděpodobně navíc obsaženo i v obecnějších odpovědích, jako je politika vlády, ale pokud nebylo výslovně zmíněno, nebylo do kategorie Ukrajiny započítáno. Slovní kategorie nejsou přesné množiny, i když používáme přesná čísla,“ podotýká Martina Klicperová.

Výzkum potvrdil očekávání expertů, co se týče například rezervovaného optimismu Čechů a jejich sebekritičnosti, v něčem i překvapil – včetně takové zajímavosti, že hokej jako „pojídlo společnosti“ v analyzovaných odpovědích naprosto vyhrál nad fotbalem skórem 108:2.

„Je potěšující, že se tak silně projevila ochota pomáhat, přesto ale zarazí, že demokracie, svoboda a humanismus se objevily v zanedbatelných procentech, resp. promilích odpovědí. Třeba je to otázka kontextu, lidem hledícím na displej se vybaví spíše hokej a pivo než abstraktní životní hodnoty. Možná jde o hlubší problém naší společnosti. Studie zřejmě upozorňuje na zneklidňující absenci hodnot, na kterých byla naše republika založena – principů, které by měly hrát silnější roli v tom, co nás spojuje, i v překonávání toho, co nás rozděluje,“ uzavírá Martina Klicperová.

Více informací:

Martina Klicperová
Psychologický ústav AV ČR
klicperovabaker@gmail.com
+420 604 632 948

Podpořeno projekty StrategieAV21/24 *Odolná společnost pro 21. století* – Psychologie demokracie a StrategieAV21/32 *Identity ve světě válek a krizí*.

Tabulky 1 a 2 na dalších stranách.

Tabulka 1. CO OBČANY ČESKÉ REPUBLIKY SPOJUJE	%
SPORT	19.5
Sportovní úspěchy	8.5
Hokej, mistrovství světa v hokeji	10.8
Fotbal	.2
KULTURA	18.9
Historie, tradice, Vánoce (2.5 %, 1.5 %, 1.0 %)	5.0
Pivo, láska k pivu, alkohol, hospoda, jídlo (0.4 %)	4.2
Český jazyk	2.8
Vlastenectví, láska k ČR, národnost, státní příslušnost	2.1
Demokracie, svoboda, humanismus	1.9
Území	1.3
Kultura v užším smyslu (vlajka, hudba, film)	1.2
Politické instituce	.4
POMOC	17.4
Solidarita, pomoc, charita, přírodní katastrofy, covid, pomoc potřebným, dětem, Ukrajině	16.0
Dobrosrdečnost, láska, soucit, empatie, přátelství, milost, nenávisť k válkám	1.4
NIC, NEVÍM	13.7
Nic, asi nic, bohužel nic	6.7
Nevím, nic mne nenapadá	7.0
KRITIKA POLITIKY	10.7
Kritika současné vlády, premiéra Fialy	6.4
Kritika politiky a politiků – obecně	3.6
Kritika opozice, Antibabiš	.4
Kritika EU, kritika elektromobility	.3
POVAHA	10.5
Povaha – Negativní vlastnosti	7.3
Blbá nálada, nespokojenost, stěžování si, neustálá kritika čehokoliv	3.5
Závist, destruktivní závist, lakota, sobectví	.9
Nenávisť, zloba	.8
Švejkování, všechno nějak zašvejkovat-občůrat	.5
Nejistota, nízké sebevědomí, strach, xenofobie	.7
Hádavost, zlost	.4
Blbost, hloupost	.3
Lenost, hospodské kecání	.2
Povaha – Pozitivní vlastnosti	3.1
Humor, černý humor	1.0
Naděje v lepší budoucnost, víra v lepší zítřky	.9
Šikovnost, zlaté české ručičky, vynalézavost	.6
Hrdost, věrnost, odhodlání	.6
Povaha – Neutrální vlastnosti	.1
FINANCE	5.9
Drahota, chudoba, finanční nespokojenost	4.3
Peníze, nakupování, důchody	1.6
UKRAJINA a VÁLKA	1.7

Tabulka 2. CO OBČANY ČESKÉ REPUBLIKY ROZDĚLUJE	%
POLITIKA	60.0
Politika obecně, politické názory	43.9
Vláda, vládní koalice, premiér Fiala	10.0
Politická opozice, Babiš, ANO, SPD, Zeman	3.6
Názor na komunistickou minulost, prezident Havel	.7
Postoj k EU	.7
Politický populismus	.6
Demokratické hodnoty, rozdílné názory na demokracii, nesprávně pochopená demokracie	.4
Prezident	.1
FINANCE	9.3
Peníze, majetek	6.1
Majetkové rozdíly mezi lidmi	1.9
Inflace, zdražování, chudoba, drahota	1.3
POVAHA	8.3
Závist	3.9
Rasismus, diskriminace	1.2
Inteligence či hloupost	1.2
Nenávist, nevraživost a zloba	1.0
Díličí negativní charakteristiky: strach, lenost, nedůvěra, netolerance	.5
Díličí pozitivní charakteristiky: lidskost, láska, odpovědnost, chování	.5
UKRAJINA	7.3
Válka na Ukrajině, ruská invaze, válka a mír, údajná válka	3.5
Ukrajina	2.3
Názory na pomoc Ukrajině, dodávky zbraní, přehnaná podpora	1.1
Ukrajinci	.4
NIC, NEVÍM	4.3
Nic	.6
Nevím	3.7
NÁZORY (NESPECIFIKOVANÉ)	2.7
MIGRANTI	1.6
DEZINFORMACE A MÉDIA	1.5
Dezinformace, lži, fakes na internetu, neschopnost odlišit pravdu a dezinformace	.8
Média	.7
RUSKO	.9
Rusko a hybridní válka, ruská propaganda	.9
SPORT	.4
ROMOVÉ	.3
EKOLOGIE	.3
LGBT	.3